

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek Expertisecentrum Onderwijszorg (EOZ) bij het Expertisecentrum Onderwijs Zorg Bonaire

Plaats : Kralendijk, Bonaire
Datum onderbezoek : 22 maart 2018
Rapport vastgesteld te Tilburg op 8 mei 2018

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusies en afspraken 10

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 22 maart 2018 een onderzoek uitgevoerd op het Expertisecentrum Onderwijs Zorg Bonaire naar aspecten van de kwaliteit van de onderwijszorg en de naleving van wet- en regelgeving.

Het betreft een kwaliteitsonderzoek dat als doel heeft vast te stellen in hoeverre het expertisecentrum zorgt voor de basiskwaliteit van de onderwijszorg op Bonaire. De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan het expertisecentrum onderwijszorg (EOZ) en de scholen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen.

Toezichthistorie

De inspectie heeft sinds 2011 jaarlijks gecontroleerd of het zorgplan aan de wettelijke voorschriften voldoet en het plan getoetst aan de hand van de inhoudelijke criteria, zoals beschreven in het beleidsdocument *De Basiskwaliteit Zorg in Caribisch Nederland* (Prof. dr. F.J.G. Janssens/Inspectie van het Onderwijs, vastgesteld 22 juni 2011).

Het huidige onderzoek is de derde beoordeling van de kwaliteit van de onderwijszorg en ondersteuning aan de onderwijsinstellingen, die het centrum verzorgt. Tijdens het vorige kwaliteitsonderzoek (september 2016) stelde de inspectie vast dat de kwaliteit van de leerlingenzorg en de kwaliteitszorg nog niet voldeed aan het vereiste niveau. In november 2017 heeft zij een voortgangsgesprek gevoerd met de nieuwe directeur van het EOZ. Tijdens dat gesprek is afgesproken om de kwaliteit opnieuw te beoordelen met een kwaliteitsonderzoek in maart 2018.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het document *De Basiskwaliteit Zorg in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, juli 2011), het document *De Basiskwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011) en op het document *De Basiskwaliteit van het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO) en de Sociale Kanstrajecten Jongeren (SKJ) in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011).

Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs en de zorg en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusies en afspraken met het expertisecentrum onderwijszorg weer.

Onderzoeksopzet

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie de kwaliteit van de volgende kwaliteitsdomeinen:

- Kwaliteitszorg van de ambulante begeleiding (Ondersteuning);
- Naleving (Deugdelijkheidseisen en handhaving).¹

---

¹ Kwaliteitsdomeinen zoals beschreven in "De Basiskwaliteit Zorg in Caribisch Nederland", Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, juli 2011

De kwaliteit van het specialistisch onderwijs en de opbrengsten (leerprestaties) is tijdens dit onderzoek niet beoordeeld. De reden daarvan is dat het expertisecentrum zich toelegt op het onderzoeken van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, het (helpen) opstellen van leertrajecten en ontwikkelingsperspectieven voor deze leerlingen en het verlenen van ambulante begeleiding aan de instellingen waar deze leerlingen staan ingeschreven. Specialistisch onderwijs wordt verzorgd door de scholen. Het expertisecentrum verzorgt zelf geen specialistisch onderwijs.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- een controle op de aanwezigheid van het eilandelijk zorgplan bij de inspectie;
- een toets op de aanwezigheid van de wettelijk verplichte onderdelen in het eilandelijk zorgplan;
- onderzoek en analyse van documenten en gegevens van het expertisecentrum die bij de inspectie aanwezig zijn;
- analyse van de eilandelijke zorgplan 2017-2018;
- verificatie van de kwaliteit van de uitvoering van de ondersteuning en begeleiding door het EOZ op alle scholen;
- een gesprek met de directie;
- een gesprek met een vertegenwoordiging van de teamleiders, casemanagers en school-maatschappelijk werkers van de EOZ;
- een afrondend gesprek over de uitkomsten van het onderzoek met de directie, de teamleiders en de bestuurder van het samenwerkingsverband.

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsdomein wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Deze bevindingen worden voornamelijk niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit.

Algemeen

Het EOZ is er onder leiding van de nieuwe directeur in geslaagd om zich zowel kwantitatief als kwalitatief aanzienlijk te versterken. Daarmee is de basiskwaliteit van de zorgverlening en de kwaliteitszorg nu bereikt. Dit succes is vooral te danken aan het feit dat er nu sprake is van een duidelijke en breed gedragen visie op de positie en de werkwijze van het EOZ, aan de toegenomen zichtbaarheid en meerwaarde van de casemanagers en schoolmaatschappelijk werkers in de praktijk en aan de verbetering van de kwaliteitszorg. Gezien de huidige koers en aansturing van het EOZ is het vertrouwen gerechtvaardigd dat het EOZ de nu bereikte kwaliteit zal kunnen vasthouden en uitbreiden. Dit vraagt om een goede borging van de kwaliteit en een continue onderlinge afstemming binnen de EOZ-teams, en tussen het EOZ en de scholen. Daarnaast is het een voortdurende uitdaging om de samenwerking met de diverse ketenpartners te blijven zoeken en verbeteren. Hierin vervult het EOZ al een actieve rol, maar daarin kan zij in de toekomst wellicht nog meer een spilfunctie gaan vervullen.

Hieronder volgt een toelichting per kwaliteitsdomein.

Toelichting

Kwaliteit van de zorgverlening

We kunnen vaststellen dat de kwaliteit van de zorg en begeleiding van het expertisecentrum onderwijszorg Bonaire levert aan het onderwijs van voldoende kwaliteit is. Hiermee is een mijlpaal bereikt na een lange periode van problemen in het management van de organisatie en gebrek aan visie en sturing. De nieuwe directeur die sinds het begin van het schooljaar is aangetreden heeft de leiding van het expertisecentrum energiek opgepakt en met een aantal cruciale beleidsmaatregelen de organisatie in beweging gezet.

De scholen waar de inspectie het meest recent onderzoek heeft uitgevoerd, zijn te spreken over de inzet en de ondersteuning van de casemanagers en de schoolmaatschappelijk werkers (smw'ers). Er is dan ook een flinke uitbreiding van de capaciteit geweest. Dat resulteert erin dat op elke school nu vier dagen per week smw'ers aanwezig zijn en tenminste een dag per week de casemanager. Er zijn twee smw'ers beschikbaar per school. De casemanagers beheren de dossiers van de zorgleerlingen van de school en adviseren bij de uitvoering van de basiszorg, de eerstelijnszorg. De smw'ers ondersteunen op de scholen de leraren bij de uitvoering van de tweedelijnszorg, de zogenaamde afgestemde zorg. Zij kunnen nu veel meer "hands on" ondersteuning verlenen en kunnen ook op locatie betrokken worden bij de signalering van leer- en ontwikkelingsproblemen van leerlingen.

De smw'ers stellen handelingsplannen op voor de zorgtrajecten waar zij betrokken zijn in het kader van de afgestemde zorg. Daarin staan de zorgactiviteiten beschreven en de werkverdeling tussen EOZ en school (wie doet wat?). De casemanagers werken met trajectplannen voor de complete ondersteuning aan de school. Zo nodig wordt het dossier van de leerlingen uitgebreid met een begeleidingsplan wanneer ook ketenpartners zoals de jeugdzorg of de gezondheidszorg (medical health care) bij de leerling worden betrokken. Elke deelnemende organisatie tekent dan voor zijn bijdrage. De planmatigheid is sterk toegenomen en daarmee de waarborg dat de noodzakelijke zorg en begeleiding doorgang kan vinden. De kwaliteit van deze zorg wordt regelmatig geëvalueerd. Hieruit blijkt of de beoogde doelen bereikt worden. In de praktijk blijkt dat dit niet altijd het geval is omdat het de betreffende leraren niet altijd lukt om de trajecten daadwerkelijk effectief uit te voeren. Dit is een punt van aandacht en vraagt een goede afstemming tussen EOZ en school over het vervolgtraject.

De zorg en dienstverlening door het expertisecentrum is inmiddels ook niet meer eenzijdig gericht op het primair onderwijs. Ook in het voortgezet onderwijs en het mbo zijn de casemanagers en smw'ers nu volop actief. Na verbetering van de kwaliteit van het vmbo, en in het bijzonder de speciale lesplaatsen en het 'VSO'², is het voor het EOZ gelukt om gerichte steun te bieden. Het aantal zorgleerlingen is in kaart gebracht: het EOZ heeft 306 actieve dossiers, waarvan 196 in het primair onderwijs, 84 in VO en MBO en zes in de Sociale Kanstrajecten Jongeren. In totaal maken deze zorgleerlingen zo'n tien procent van het leerlingenbestand uit. Het cliëntregistratiesysteem is inmiddels in gebruik genomen werkt naar behoren. Alle zorgdossiers zijn ingevoerd zodat het EOZ een steeds beter zicht heeft de case load en de daarvoor benodigde personeelsinzet.

Een belangrijk punt van zorg blijft de efficiënte samenwerking tussen de ketenpartners op Bonaire, in het bijzonder op het gebied van armoedebestrijding, gezins- en opvoedingsproblematiek en veiligheid. Het ontbreekt nog altijd aan een sterk en gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel en een proactieve houding, in het bijzonder bij de zorg en steun voor multi-probleemgezinnen. De directie van het EOZ toont zich actief om de ketenpartners op een lijn te krijgen maar er is op dit punt nauwelijks verbetering zichtbaar. De scholen en het EOZ kunnen geen optimaal effectieve onderwijskundige zorg verlenen en daarmee succes boeken wanneer leerlingen in een problematische thuissituatie leven die hun ontwikkeling volstrekt tegenwerkt.

---

² Er is op Bonaire geen VSO (voortgezet speciaal onderwijs). Met VSO wordt hier de speciale lesplaats bedoeld voor zeer moeilijk lerende kinderen en kinderen met een meervoudige beperking.

Kwaliteitszorg

In het document *De Basiskwaliteit Zorg in Caribisch Nederland* zijn de indicatoren opgenomen van een goede zorg en (ambulante) begeleiding en de bewaking daarvan. Deze staan centraal in de beoordeling van de kwaliteitszorg door de inspectie.

We constateren dat het EOZ belangrijke stappen heeft gezet om de kwaliteit van de zorgverlening systematisch te evalueren, te verbeteren en te borgen. Het fundament onder de kwaliteitszorg van het EOZ is een duidelijke onderwijsfilosofie (zoals verwoord in het eilandelijk zorgplan) en een daaruit voortvloeiende taakomschrijving. Dit maakt dat de positie en werkwijze van het EOZ voor alle betrokkenen binnen en buiten het EOZ helder is. De teamleden van het EOZ weten daardoor ook goed waar ze aan toe zijn en wat er precies van hen verwacht wordt. Ze zijn enthousiast over de nieuwe wind die binnen het EOZ waait, werken goed met elkaar samen en zijn over het algemeen zeer kwaliteitsbewust. Er wordt planmatig gewerkt aan verbeteractiviteiten aan de hand van een plancyclus die in de komende tijd nog verder uitgewerkt wordt.

Interne en externe evaluaties van de kwaliteit van de geboden zorg maken structureel deel uit van het systeem van kwaliteitszorg van het EOZ. Daaruit komt bijvoorbeeld naar voren dat de onderwijsinstellingen daadwerkelijk de meerwaarde van de zorgverlening vanuit het EOZ in de praktijk ervaren en merken dat de inzet van de schoolmaatschappelijk werkers en casemanagers ter plekke effectief is. Het nieuwe cliëntregistratiesysteem vervult een belangrijke rol in het zorgvuldig registreren en bewaken van de kwaliteit en continuïteit van de ingezette zorg. Er wordt nog gewerkt aan het optimaliseren van dit systeem, onder andere met het oogmerk om de juiste managementinformatie op kwantitatief en kwalitatief gebied te kunnen genereren.

3 Conclusies en afspraken

Kwaliteit

De kwaliteit van de zorgverlening en de kwaliteitszorg van het EOZ is zodanig verbeterd dat deze nu voldoet aan de eisen van basiskwaliteit.

Naleving

In de controle van naleving van deugdelijkheidseisen (regels en voorschriften) met betrekking tot het samenwerkingsverband en het expertisecentrum onderwijszorg heeft de inspectie geen tekortkomingen geconstateerd.

Vervolgtoezicht

De inspectie zal het expertisecentrum opnieuw bezoeken in de eerste helft van 2019 in het kader van een voortgangsgesprek.